

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده تربیت
رشته مشاوره و راهنمایی
پایان نامه کارشناسی ارشد

بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی طلاب سطح یک مدارس علمیه شهر تهران

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین آقای دکتر محمد صادق شجاعی

استاد مشاور

حجت الاسلام والمسلمین آقای نجیب الله نوری

طلبه

مجید آرمده

بهمن ۱۳۹۴

این پایان‌نامه بر اساس توافق‌نامه بین جامعه المصطفی و مؤسسه آموزش عالی
اخلاق و تربیت در تاریخ ۹۳/۱۲/۱۲ به شماره ۱۰۴۴ در مؤسسه آموزش عالی اخلاق
و تربیت و زیر نظر گروه علمی- تربیتی مشاوره و راهنمایی تدوین شده است.

بسم تعالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت

صورت جلسه دفاع پایان نامه

بایمیدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه)

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد جناب آقای مجید آمده رشته: مشاوره و راهنمایی

تحت عنوان: بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی و بوش یحسانی با شرفتحصیلی طلاب سطح یک مدارس علیه شهر تهران

باجضور اساتذراهنما، استاومشاور و هیات داوران در محل مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت در تاریخ ۹۶/۱۲/۲۲ برگزار گردید و پایان نامه

ایشان با کسب نمره به عدد: ۱۹.۲۵ به حروف: نوزده و سیست و پنج صدیم با درجده: عالی پذیرفته شد.

نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
مدیر گروه: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای رضا مهکام	رئیس	
استاد راهنما: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمدصادق شجاعی	استاد راهنما	
استاد مشاور: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای نجیب الله نوری	استاد مشاور	
استاد داور: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمدرضا احمدی	استاد داور	
نماینده تحصیلات تکمیلی: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای محمدرضا کریمی	رئیس	

معاون آموزشی مؤسسه
سید حسین گلعلینی

تذکره: این برگه پس از تکمیل درنخستین صفحه پایان نامه درج می گردد.

باسمه تعالی

تعهدنامه اصالت پایان نامه

این جانب مجید آرمد فرزند اسماعیل متولد ۱۳۵۶ به شماره شناسنامه ۱۹۳ صادره از بابل به شماره دانش پژوه ۹۰۰۱۱۰۲۴ رشته متعهد می شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی این جانب است و دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این زمینه از آنها استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است.

این پایان نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است. در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط موسسه از اعتبار ساقط خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانشجو

امضاء

حقوق مادی و معنوی پایان نامه

چاپ و انتشار پایان نامه های تحصیلی دانش پژوهان مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت بیانگر بخشی از فعالیت های علمی - پژوهشی مؤسسه است.

اینجانب مجید آرمنده دانش پژوه رشته مشاوره و راهنمایی مقطع کارشناسی ارشد، متعهد می گردم موارد ذیل را در خصوص حقوق مادی و معنوی پایان نامه ام با موضوع:

بررسی رابطه ویژگی های شخصیتی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی طلاب

سطح یک مدارس علمیه شهر تهران

رعایت نمایم و در صورت تخلف از موارد ذیل، کلیه تبعات حقوقی آن بر عهده اینجانب خواهد بود:

۱. در صورت اقدام به چاپ پایان نامه، مراتب را قبلاً به صورت کتبی به معاونت پژوهش مؤسسه اطلاع دهم و در صورت تمایل مؤسسه با چاپ پایان نامه به صورت کتاب، اولویت با مؤسسه خواهد بود.
۲. در صورت موافقت معاونت پژوهش با چاپ پایان نامه به صورت کتاب توسط دانش پژوه، در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل چاپ گردد:

«کتاب حاضر حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته مشاوره و راهنمایی است که در سال ۱۳۹۴ در مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت به راهنمایی حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمدصادق شجاعی و مشاوره حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای نجیب الله نوری از آن دفاع شده است».

۳. به منظور غنی سازی منابع و مآخذ کتابخانه مؤسسه دو نسخه از آن به کتابخانه و دو نسخه نیز جهت بهره برداری به معاونت پژوهش اهدا خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانش پژوه

امضاء

تقدیم

قال رسول الله صَلَّى الله عليه وآله وسلم: «انا و علي ابوا هذه الامه»

به پدران معنوی امت، ستارگان تابناک رسالت و امامت؛ حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وآله و علی مرتضی علیه السلام و مادران بزرگوار و فداکار اسلام؛ حضرت خدیجه کبری و فاطمه زهرا سلام الله علیهما که تا ابد نور وجودشان روشنی بخش عالم هستی است و تقدیم به کریمه اهل بیت؛ حضرت فاطمه معصومه سلام الله علیها که ریزه خوار درگاه کرامت و لطفش هستیم.

تقدیر و تشکر

تدوین این اثر علمی را مدیون همه عزیزانی هستم که از کودکی علم، ادب و فرهنگ را به من آموختند.

همچنین از استاد راهنما حجة الاسلام جناب آقای دکتر محمد صادق شجاعی و استاد مشاور جناب حجة الاسلام نجیب الله نوری تشکر می‌کنم.

و از همه اساتید حوزه و دانشگاه که همواره وامدار آنان هستم سپاس بیکران دارم.

از پدر و مادر که هیچگاه فداکاری بزرگشان را نتوانستم قدر بدانم شکرگزارم که همت بزرگشان شکوفاسازی علم و تقوا در من بود.

از همسرم که همواره تجسم زن همراه، موافق و دیندار است و در زندگی پشتیبان مستحکمی برای من بود، سپاسگزارم.

و از فرزندانم ابوالفضل و علی که با صبر و حوصله، شرایط علمی مرا درک کردند، ممنونم.

چکیده

هدف از اجرای این پژوهش، بررسی رابطه بین پنج رگه شخصیتی و هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی بود. به این منظور پرسشنامه NEO-FFI و پرسشنامه بار - آن با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای در مورد ۴۵۰ طلبه پسر سطح یک (پایه های دوم تا ششم) مدارس علمیه شهر تهران در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ اجرا شد. برای اندازه گیری پیشرفت تحصیلی معدل سه ترم آخر تحصیلی طلاب مورد بررسی قرار گرفت. داده ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی از نوع میانگین، انحراف معیار، فراوانی، ضریب همبستگی، آزمونی و رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان دادند که پیشرفت تحصیلی با رگه های برون گرایی و توافق پذیری رابطه معنادار ندارد، اما با رگه های گشودگی به تجربه و وجدان گرایی همبستگی مثبت و با رگه روان آزرد خویی همبستگی منفی دارد. رگه گشودگی به تجربه (۰/۱۳۳)، رگه وجدان گرایی (۰/۹۱۰) همبستگی مثبت و رگه روان آزرد خویی با پیشرفت تحصیلی (۰/۸۶۵-) همبستگی معنادار و معکوس در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ داشت. همچنین نتایج تحقیق نشان داد که ضریب همبستگی محاسبه شده، بین همه مؤلفه های هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی مثبت و معنادار می باشد. نمره کل هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی (۰/۸۴۵) همبستگی معنادار در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۱ دارد.

کلید واژه ها: پیشرفت تحصیلی، ویژگی های شخصیتی، هوش هیجانی، طلاب، مدارس علمیه

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات و تعریف مفاهیم.....	۱
۱-۱- مقدمه.....	۲
۱-۲- بیان مسئله.....	۶
۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش.....	۹
۱-۴- سوالات پژوهش.....	۱۰
۱-۵- اهداف پژوهش.....	۱۱
۱-۶- فرضیه های پژوهش.....	۱۱
۱-۷- تعاریف مفهومی و عملیاتی.....	۱۲
تعاریف مفهومی.....	۱۲
پیشرفت تحصیلی.....	۱۲
ویژگی های شخصیت.....	۱۲
هوش هیجانی.....	۱۳
طلبه.....	۱۳
حوزه علمیه.....	۱۳
تعاریف عملیاتی.....	۱۴
پیشرفت تحصیلی.....	۱۴
ویژگی های شخصیتی.....	۱۴
هوش هیجانی.....	۱۴
طلبه(طلاب).....	۱۴
فصل دوم: پیشینه و مبانی نظری پژوهش.....	۱۵
مقدمه.....	۱۶
۱-۲- شخصیت.....	۱۶
۱-۱-۲- انواع مطالعات شخصیت.....	۱۶
۲-۱-۲- نظریه های مربوط به شخصیت.....	۱۸
۳-۱-۲- رویکردهای اصلی شخصیت.....	۱۹
۴-۱-۲- مروری بر تحول پنج عامل بزرگ شخصیت.....	۲۴
۵-۱-۲- عوامل و رویه های پنج عامل بزرگ شخصیت.....	۲۷
۲-۲- هوش.....	۳۷
۱-۲-۲- مفهوم هوش و تاریخچه آن.....	۳۸

۴۱	 ۲-۲-۲- هیجان چیست؟
۴۴	 ۳-۲-۲- هوش هیجانی
۴۵	 ۴-۲-۲- پیشینه هوش هیجانی
۶۳	 ۳-۲- پیشرفت تحصیلی
۶۳	 ۱-۳-۲- ملاک ها و معیارهای پیشرفت تحصیلی
۶۴	 ۲-۳-۲- عوامل تاثیر گذار بر پیشرفت تحصیلی
۷۶	 ۴-۲- تحقیقات انجام شده
۷۶	 ۱-۴-۲- تحقیقات انجام شده در زمینه رابطه ویژگی های شخصیتی با پیشرفت تحصیلی
۷۹	 ۲-۴-۲- تحقیقات انجام شده در زمینه رابطه هوش هیجانی با پیشرفت تحصیلی
۸۲	 فصل سوم: روش پژوهش
۸۳	 ۱-۳- روش پژوهش
۸۳	 ۲-۳- جامعه آماری
۸۳	 ۳-۳- روش نمونه گیری و تعداد نمونه
۸۴	 ۴-۳- ابزار پژوهش
۸۴	 ۱-۴-۳- پرسشنامه سنجش صفات پنج عاملی شخصیتی (NEO)
۸۶	 ۲-۴-۳- پرسشنامه هوش هیجانی بار - آن
۸۸	 خرده مقیاس های هوش هیجانی بار - آن
۹۴	 ۵-۳- سنجش پیشرفت تحصیلی
۹۴	 ۶-۳- روش گردآوری داده ها
۹۵	 ۷-۳- روش تجزیه و تحلیل داده ها
۹۶	 فصل چهارم یافته های پژوهش
۹۷	 ۱-۴- ویژگی های جمعیت شناختی و توصیف داده ها
۹۷	 ۱-۱-۴- سن
۹۹	 ۲-۱-۴- پایه تحصیلی
۱۰۰	 ۳-۱-۴- پیشرفت تحصیلی
۱۰۲	 ۳-۱-۴- عوامل شخصیت تست پنجماملی NEO-FFI
۱۰۲	 ۴-۱-۴- خرده مقیاس های هوش هیجانی بار - آن
۱۰۴	 ۲-۴- داده های استنباطی
۱۳۳	 فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری
۱۵۹	 محدودیت ها و پیشنهادات

محدودیت‌ها	۱۵۹
پیشنهادهات	۱۵۹
فهرست منابع	۱۶۱

فهرست نمودارها و جدول‌ها

جدول ۱-۴: داده‌های توصیفی مربوط به سن آزمودنی‌ها	۹۷
نمودار ۱-۴: توصیف آزمودنی‌ها بر اساس گروه‌های سنی	۹۸
جدول ۲-۴: داده‌های توصیفی مربوط به پایه تحصیلی آزمودنی‌ها	۹۹
نمودار ۲-۴: فراوانی و درصد فراوانی آزمودنی‌ها بر حسب پایه تحصیلی	۱۰۰
جدول ۳-۴: ویژگی‌های توصیفی معدل آزمودنی‌ها	۱۰۰
جدول ۴-۴: داده‌های توصیفی مربوط به پیشرفت تحصیلی آزمودنی‌ها	۱۰۱
نمودار ۳-۴، فراوانی گروه‌های میانگین معدل سه ترم طلاب	۱۰۱
جدول ۵-۴: ویژگی‌های آماری زیرمقیاس‌های تست پنج‌عاملی NEO-FFI	۱۰۲
جدول ۶-۴: خرده مقیاس‌های هوش هیجانی بار - آن	۱۰۲
نمودار ۵-۴: هیستوگرام نمره هوش هیجانی	۱۰۳
جدول ۷-۴: ضرایب همبستگی پیرسون متغیرهای پژوهش ($n=430$)	۱۰۴
جدول ۸-۴: ضرایب همبستگی پیرسون بین مؤلفه‌های هوش هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی و پیشرفت تحصیلی ($n=430$)	۱۰۷
جدول ۹-۴: ضرایب همبستگی پیرسون بین مؤلفه‌های هوش هیجانی و مؤلفه روان آزرده	
خوبی آزمون شخصیت NEO-FFI	۱۱۰
جدول ۱۰-۴: ضرایب همبستگی پیرسون بین مؤلفه‌های هوش هیجانی و مؤلفه	
گشودگی به تجربه و توافق‌پذیری آزمون شخصیت NEO-FFI	۱۱۳
جدول ۱۱-۴: ضرایب همبستگی پیرسون بین مؤلفه‌های هوش هیجانی و مؤلفه وجدان	
گرایی آزمون شخصیت NEO-FFI	۱۱۴
جدول ۱۲-۴: تحلیل رگرسیون گام به گام به منظور پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی طلاب	
بر اساس مؤلفه‌های هوش هیجانی و زیرمقیاس‌های تست پنج‌عاملی NEO-FFI	۱۱۷
جدول ۱۳-۴: ضرایب تعیین و ضرایب رگرسیون مربوط به پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی	
طلاب بر اساس مؤلفه‌های هوش هیجانی و زیرمقیاس‌های تست پنج‌عاملی NEO-FFI	۱۱۹

جدول ۴-۱۴: تحلیل رگرسیون گام به گام به منظور پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی طلاب
 بر اساس نمره کل هوش هیجانی و زیرمقیاس‌های تست پنج‌عاملی NEO-FFI ۱۲۳

جدول ۴-۱۵: ضرایب تعیین و ضرایب رگرسیون مربوط به پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی
 طلاب بر اساس مؤلفه‌های هوش هیجانی و زیرمقیاس‌های تست پنج‌عاملی NEO-FFI ۱۲۴

جدول ۴-۱۶: تحلیل رگرسیون گام به گام به منظور پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی طلاب
 بر اساس مؤلفه‌های هوش هیجانی ۱۲۴

جدول ۴-۱۷: ضرایب تعیین و ضرایب رگرسیون مربوط به پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی
 طلاب بر اساس مؤلفه‌های هوش هیجانی ۱۲۷